

Тек што је прошло неколико месеци од Билт-Стајнбергове иницијативе за БиХ која није резултовала потписивањем полуспремљеног папира чијом применом би биле „убрзане евроатлантске интеграције БиХ“, пред политичким вођама у БиХ нашао се нови предлог. Реч је о папиру који је колоквијално назван „Мадридском декларацијом“, о чијем садржају ће политичке вође Срба, Хрвата и Бошњака најпре разговарати са шпанским шефом дипломатије Мигелом Анхелом Моратиносом и америчким државним секретаром Џејмсом Стајнбергом у првој половини априла. А затим ће, како се полузванично предвиђа, текст бити понуђен на потписивање српским, хрватским и бошњачким политичарима од 19-20 априла у Мадриду. Отуда се тај папир и назива „Мадридском декларацијом“, а понегде и „шпанском иницијативом“, мада, рецимо, Стајнберг наговештава да је и он сам имао неког утицаја у покретању ове нове иницијативе. [\[1\]](#)

Шта пише у нацрту „Мадридске декларације“?

Нацрт „Мадридске декларације“ представља, заправо, неку врсту политичког документа којим би се Срби, Хрвати и Бошњаци обавезали да почну да раде на променама Устава БиХ одмах након завршетка октобарских избора. У пет тачака политичке вође у БиХ би се, како је замислио састављач нацрта, обавезали да стреме ка реформама у складу са условима за процес приступања у чланство у ЕУ и НАТО”.

Поред, рецимо, усклађивања Устава БиХ са пресудом Европског суда за људска права у случају „Сејдић, Финци“ - што подразумева „неопходне уставне промене у вези са Председништвом БиХ и Домом народа Парламентарне скупштине БиХ“ - потписници би се обавезали и на повећање броја посланика и делегата у Парламентарној скупштини БиХ, као и да „унесу у Устав надлежности које су пренесене са ентитета на државу у области одбране, обавештајних послова, индиректног опорезивања и судства”. [\[2\]](#)

„Поред уставних реформи, ми схватамо да ће процес приступања ЕУ укључивати усвајање великог броја закона који ће захтевати брзу парламентарну процедуру. Стога се обавезујемо да осигурамо да ће се представници изабрани из ентитета у Парламентарној скупштини БиХ конструктивно ангажовати у том процесу, те омогућити усвајање ЕУ и НАТО закона. Такође се обавезујемо да подржимо и осигурамо

функционисање свих државних институција и агенција које су већ успостављене, или које ће бити успостављене у будућности, што је обавеза у процесу интеграција у ЕУ и НАТО чланству” - неки су од кључних ставова у предложеном тексту .

[\[3\]](#)

Све ово, међутим, није ништа ново: о већини ових бриселско-вашингтонских захтева преговара се последње четири године, али, углавном, неуспешно. А ни сада нема већих изгледа на успех. Елем, након што је пропао тзв. „бутмирски пакет” који су осмислили Карл Билт и Џејмс Стајнберг, услови за „евроатлантске интеграције” у нацрту „Мадридске декларације” постављени су доста уопштено, ваљда да би се некако измамио потпис од кључних политичких вођа, а то су Милорад Додик и можда још Младен Иванић у РС, Сулејман Тихић и Харис Силајџић међу Бошњацима, те Драган Човић и Божо Љубић међу Хрватима. Јер, у Бутмиру се показало да су разлике превелике, да би се ови српски, бошњачки и хрватски политичари могли договорити о конкретним решењима у једном “пакету”.

(Не)могући политички договор

Иако је јасно да ће поменути политичари и након избора бити главни преговарачи, или ће, у најмању руку, остати политичари без којих се договор у БиХ неће моћи постићи, остаје нејасно зашто се од њих уочи избора тражи да се обавежу да ће нешто учинити након избора. Такав захтев тешко да ће било којег од поменутих политичара фаворизовати у његовом бирачком телу: стављањем свог потписа на онакву „Мадридску декларацију” ти политичари ће пре бити проказани од стране својих политичких противника као потенцијалне штеточине по витални интерес народа коме припадају, неголи што ће сами моћи да се прикажу као народни заштитници. Поред тога, стављањем захтева за озбиљне уставне промене пред водеће политичаре међу Србима, Бошњацима и Хрватима у већ започетој изборној кампањи, Брисел и Вашингтон стварају шири маневар да ти исти политичари пре наставе да се жестоко међусобно оптужују, неголи да евентуално постигну неки мањи договор.

У прилог томе говори и чињеница да последњих месеци Срби и Бошњаци нису успели да се договоре ни о промени Устава БиХ у вези избора чланова Председништва БиХ према пресуди Европског суда за људска права у случају “Сејдић, Финци”, а, како време одмиче, сва је прилика да до расписивања избора, договора неће бити ни о тој “ситници”. [\[4\]](#) Судаћећи већ према томе, илузорно је очекивати да би политичке вође Срба, Хрвата и Бошњака могли да ставе своје потписе на „Мадридску декларацију” која тражи пристанак на много значајније промене од малопре поменуте.

Уосталом, изгледа да су, рецимо, Додиков СНСД и Тихићева СДА већ одбиле понуђени текст, а и Силајџићева Странка за БиХ је на путу да то учини. „Не прихватамо садржај Декларације који је по обиму и суштини реформи далеко испод решења `априлског` и `бутмирског пакета`“, саопштава Председништво СДА . [5] За СНСД садржај нацрта „Мадридске декларације“ је неприхватљив, јер „следи старе, пропале предлоге из `априлског` и `бутмирског пакета` и тражи корените промене Устава“. „Неприхватљиве су одредбе ове декларације које говоре о томе да све оно што је притисцима или наметањима у БиХ усвојено треба да буде уграђено у Устав“, поручује српски члан Председништва БиХ и други човек СНСД-а Небојша Радмановић.

[6]

И, напослетку, за Странку за БиХ неприхватљиво је, изгледа, све што је испод редуковања ентитетског гласања, уколико се већ тај уставни механизам не може одмах укинути .

[7]

У нацрту „Мадридске декларације“ се експлицитно таква могућност не помиње, али се наговештава могућност неке врста суспензије „ентитетског гласања“ када се говори о усвајању закона у „брзој парламентарној процедури“. О таквој могућности, пак, Срби до сада нису желели ни да разговарају.

У Бриселу, а ево сада и у Мадриду, још нису пронашли ту врсту шаргарепе којом би намамили водеће српске политичаре да одустану од кључних елемената заштите “дејтонског” статуса РС зарад прилично магловито постављених “евроатлантских интеграција”, а штап у виду Канцеларије високог представника више не може да функционише, јер није могуће обезбедити међународни консензус за његову употребу.

То је, вероватно, кључни разлог зашто званични Мадрид наговештава да у оквир своје „шпанске иницијативе“ планира да укључи, поред САД, и Русију и Турску, а вероватно и Србију и Хрватску. „Велико финале“ планирано је за јун месец, када би у Сарајеву требало да се окупе шефови свих земаља региона. Но, уколико претходно пропадне „Мадридска декларација“, сва је прилика да се ни “Сарајевска конференција” неће претворити у нешто више од декларативне подршке суседа и представника ЕУ и САД „евроатлантској будућности” БиХ.

Руско-српски утицај

Русија ће се, дакле, активно укључити у предстојеће догађаје, а у којој мери ће то учинити можда ће нешто јасније бити након најављене посете заменика руског шефа

дипломатије Владимира Титова БиХ. Руски амбасадор у Сарајеву Александар Боцан Харченко каже да „има назнака да Шпанија жели да и Русија буде укључена у одржавање међународне конференције у Шпанији о БиХ”. Но, коментаришући нацрт „Мадридске декларације”, Харченко је поручио да „Русија не подржава декларацију која подразумева ширење НАТО”. „Ако смо укључени, желимо да буде у потпуности прихваћен наш приоритет који се односи на транзицију ОХР-а, а када је реч о промени Устава БиХ, мислимо да је то врло осетљиво питање које нећемо прихватити ако дође до неких притисака”, изјавио је Харченко . [\[8\]](#)

Да Русија, практично, за сада остаје најпоузданији савезник српских политичара у РС, сведоче и ставови руског амбасадора при ЕУ Владимира Чижова. Тако се, коментаришући изјаву америчког дипломате Александра Версбоуа коју је дао за време последње бриселске панел дебате о западном Балкану - на којој су учествовали и председници Србије Борис Тадић и Хрватске Иво Јосиповић - да би “нефункционалност БиХ могла довести до дезинтеграције земље”, Чижов само насмејао. ”Нисам гледао панел дебату са Тадићем и Јосиповићем. То је рекао Версбоу? Зар се Пентагон тога боји? Чему страх? Не тврдим да је Устав БиХ савршен. Али, Устав БиХ резултат је догађаја који су произлазили један из другог. Ми и даље мислимо да је крајње време за трансформацију Канцеларије високог представника”, поручио је Чижов . [\[9\]](#)

Тадић и Јосиповић су на поменутом панелу углавном помињали општа места када је реч о БиХ, говорећи о “привржености територијалном интегритету БиХ”, те о “потреби унутрашњег договора у БиХ”. Не треба, међутим, сумњати да ће из Брисела, а вероватно и из Мадрида, очекивати да и Тадић и Јосиповић некако “подстакну” своје сународнике у БиХ на нешто бржи компромис. Но, ако Јосиповићу то можда и неће бити превише тешко, имајући у виду да босанскохерцеговачки Хрвати немају шта да изгубе у преговорима о променама Устава БиХ, Тадићу ће то посебно бити тешко након усвајања Декларације о осуди злочина у Сребреници у Скупштини Србије.

Имајући у виду широку и прилично оштру осуду усвајања поменуте декларације међу Србима у РС, Милораду Додику ће бити веома тешко да објасни многим у РС да би евентуалне Тадићеве сугестије у правцу политичког договора са Бошњацима и Хрватима могле бити пре мотивисане добрим намерама према РС, неголи жељом званичног Београда да поентира на терену БиХ зарад убрзања властитог пута ка ЕУ. Другим речима, утицај Тадића на прилике у РС биће, за сада, битно сужен, јер ће и сам Додик морати знатно да ублажи Тадићев утицај или га, барем, некако учини што мање видљивим. На то ће - без обзира на своје жеље и политичке склоности - просто бити принуђен како не би до избора још и због тога ослабио сопствени политички утицај.

„Мадридска декларација“ – још један пропали покушај?

Пише: Слободан Дурмановић
субота, 03 април 2010 12:54

Да ли ће и у којој мери Декларација о Сребреници, усвојена у Скупштини Србије, имати било каквог утицаја на развој политичке ситуације у РС и БиХ - за сада је тешко говорити. Српски политичари, изгледа, верују да ће тај утицај бити занемарљив, имајући у виду да су, и након пресуде Међународног суда правде, пропале намере Бошњака да издвоје Сребреницу из административног и територијалног састава РС, пошто Сарајево за тај покушај ни тада није имало довољну међународну подршку. Срби у РС сада су, заправо, више разочарани у званични Београд, неголи што су уплашени да би им се евентуално могао поновити сценарио „изопштавања” из Милошевиће-вог времена.

[1] <http://www1.voanews.com/bosnian/news/usa/USA-Balkan-visit-Bosnia-3-30-2010-89540302.html>

[2] <http://www.vijesti.ba/vijest-dana/7705-Vijestiba-objavljaju-sadrzaj-Madridske-deklaracije.html>

[3] Исто

[4] <http://www.glassrpske.com/vijest/2/novosti/37418/lat/Bez-saglasnosti-o-izmjeni-Ustava-BiH.html>

[5] Срна, 30.3.2010.године

[6] <http://www.glassrpske.com/vijest/2/novosti/37525/lat/Nebojsa-Radmanovic-Madridska-deklaracija-neprihvatljiva-sa-Srpsku.html>

[7] <http://www.glassrpske.com/vijest/2/novosti/37525/lat/Nebojsa-Radmanovic-Madridska-deklaracija-neprihvatljiva-sa-Srpsku.html>

„Мадридска декларација“ – још један пропали покушај?

Пише: Слободан Дурмановић
субота, 03 април 2010 12:54

[8] Срна, 30.3.2010.године

[9] Срна, 30.3.2010.године